SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 159. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 21, 1991 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 21-го СЕРПНЯ 1991 Ч. 159. РІК XCVIII.

В УКРАЇНІ НЕМА НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ

Київ. — Тут у понеділок, 19-го серпня, на українському телевізії виступив голова Верховної Ради Леонід Кравчук із закликом до народу зберігати спокій у зв'язку з проголошенням надзвичайного стану на території СССР. Кравчук заявив, що Україна далі йтиме демократичним шляхом згідно з прийнятим законом УССР та що надзвичайний стан при необхідності проголошується згідно з законом. А законом України такого стану не проголошено.

Голова українського парламенту закликав народ не піддаватися на провокації, зберігати спокій, дотримуватися конституції та законів, прийнятих Верховною Радою України.

У Києві вранці 19-го серпня виник багатотисячний стихійний мітинг протесту проти усунення президента СССР Горбачова від влади незаконним шляхом та захоплення влади групою військових.

Як відомо, в понеділок, 19-го серпня, громадяни, прокинувшись, зауважили, що на всіх радіостанціях звучить сумна музика. Отже сталося щось серйозне. І ось о 7-ій год. ранку на центральній совєтській телевізії виступив віцепрезидент Геннадій Янаєв з повідомленням, що президент Міхаїл Горбачов є дуже стомлений і хворий, не може виконувати своїх обов'язків, тому тимчасово обов'язки президента виконуватиме він, Янаєв. Згідно з його заявою, місяців через шість, Горбачов, можливо, одужає, і зможе знову приступити до праці.

Слухачі союзного радіо і телевізії довідалися, про створення Державного комітету для введення надзвичайного стану в СССР. До комітету увійшло вісім осіб, серед них: голова КГБ СССР Володимир Крючков, міністер оборони СССР Дмитрій Язов, заступник міністра оборони Боріс Громов, міністер внутрішніх справ СССР Боріс Пуґо, віцепрезидент Янаєв, прем'єр-міністер Валентин Павлов, член групи „Союз" Бакланов і генерал сталінської ґвардії Філатов.

Як видно з цих прізвищ, владу захопили представники керівної компартійної верхівки, КГБ, армії та міліції.

Ще в п'ятницю, 16-го серпня, член Політбюро ЦК КПСС Александер Яковлев вийшов із КПСС. В той день він передав кореспондентам агентства „Інтерфакс" текст заяви про вихід із Компартії, а також лист, у якому попереджав совєтський народ, що в керівництві КПСС створилася впливова сталінська група, яка від самого початку перебудови, тобто від 1985 року, виступає проти політики уряду і всіляко гальмує рух до прогресу. Ця група відмежувалася від демократичного крила і готується взяти реванш за допомогою державного перевороту. Трохи раніше, як відомо, з КПСС вийшли колишній міністер закордонних справ Едуард Шеварднадзе та віцепрезидент РСФСР Александер Руцкой, які увійшли до Руху за демократичні перетворення, очолюваного Е. Шеварднадзе. Усунено з посади і затримано посадника Ленінграду Вадима Собчака.

Боріс Єльцин протягом цілого дня зів по Москві, кілька разів видирався на танк і закликав народ до загального протесту проти незаконних дій змовників і ніч перевів в будинку ВР РСФСР. Єльцин закликав народ не підкорятися владі цієї групи і всіляко чинити спротив. Деякі військові відразу перейшли на бік Єльцина, зокрема танкові частини таманської дивізії, вояки якої взяли під захист Єльцина і російський парламент.

У прибалтійських республіках висадилися десантники, захопили головні центри зв'язку, радіо і телевізійної станції. Естонію заблокували з боку моря.

Першою на захист Горбачова виступила Марґарет Тачер, яка гостро засудила незаконні дії змовників Президент ЗСА Джордж Буш також виступив з заявою, що він не визнає державного перевороту, але висловив надію, що нова влада буде дотримуватися уже підписаних угод.

Нова влада заборонила всі партії, окрім комуністичної, заборонила всі газети, окрім компартійних. Про Горбачова повідомляють, що він відпочиває біля моря, але з інших джерел надходять повідомлення, що Горбачова на гелікоптері перевезли на територію військової частини і утримують під вартою.

ГОРЕ ЧОРНОБИЛЯ ТРИВАЄ

Київ. — Як повідомляє в газеті „Культура і Життя" майстер групи дезактивації на Чорнобильській Атомовій Електростанції Василь Соседков, під моттом „Чорнобиль триває" відбувся громадський процес над винуватцями зловісної катастрофи. „Але йде вже не аварія ядерної стихії, випущеної на волю Міністерством атоменерґопрому 1986 року, а аварія, підтримувана тепер його руками і з його відома" — сказано в повідомленні.

„На анексованій від України 30-кілометровій території Мінатоменерґопром продовжує свій експеримент над природою і людьми республіки, створюючи „годівнички" для чиновників із своїх відомств.

За п'ять років із одного об'єднання „Чорнобиль" виросло п'ять: „Прип'ять", „ЧАЕС", „Спецатом", „Експедиція", „Комплекс" та ще підприємство „Об'єкт „Укриття". І всі вони мають генеральних директорів, величезні штати управління, на утримання яких витрачаються мільйони карбованців. Туди йдуть фонди, зібрані народом на ліквідацію наслідків аварії. Натомість дезактиватори часто ведуть роботу без елементарних інструментів, чому я сам не раз був свідком. У службовій записці на ім'я директора підприємства „Об'єкт „Укриття" В. І. Щербіни я повідомляв, що, наприклад, роботи велись без пилевловлювача, радіоактивні рештки не завжди закопуються, а просто скидаються на прилеглу територію, в тому числі і старий руберойд з покрівлі. Чи слід говорити, наскільки це все небезпечно? І що ж? Мені було запропоновано „звільнитися за власним бажанням'.

Що ж реально ліквідовано за минулі 5 років? Які наслідки аварії невтралізовано? Всі поселення в „зоні' розграбовані. Від будівельного матеріялу до меблів із квартир. „Зона' плянномірно перетворюється на суцільне радіоактивне кладовище. Всупереч здоровому глузду і без наукового обґрунтування все робиться просто — виривається яма, бульдозер спихає в неї будівлю, насипається могила і ставиться хрест у вигляді знаку радіяційної небезпеки. Все. Ніякої льокалізації цих решток від дії ґрунтових вод, що створює небезпеку вимивання високоактивних речовин до Прип'яті, а далі і до Дніпра.

Так уже поховані село Копачі, будівлі промислової зони Чорнобильської Атомової Станції, будівлі навколо Прип'яті і багато інших. А річка протікає за два — п'ять кілометрів. І скільки таких смертельно небезпечних могильників на чорнобильській землі? Завданням підприємства, де я працюю, є, як ми гірко жартуємо, ліквідація наслідків ліквідації.

Тож необхідно добитися припинення жорстоких експериментів на українській землі. Повернути всю 30-кілометрову територію у власність нашої республіки — ми не повинні бути піддослідними кроликами. Ліквідацію наслідків катастрофи проводити тільки після всебічного наукового вивчення способів і методів дезактиваційних робіт, які б сприяли поліпшенню, а не погіршенню радіяційної обстановки на цій мертвій землі. Треба повертати її до життя, а не створювати нові потенційні виразки післячорнобильського лиха".

Маршал Д. Язов розмовляв з Ґорбачовим коротко перед переворотом

Вашінгтон. —. Міністер оборони СССР маршал Дімітрій Язов, в товаристві кількох високих старшин, прибув з Москви до Криму, де відпочивав колишній президент СССР Міхаїл Горбачов і відбув з ним довшу розмову, зміст якої, очевидно, заговірники комуно-фашисти не подали до публічного відома.

Про зустріч Д. Язова з М. Горбачовим інформує в газеті „Ню Йорк Таймс" Патрік Тейлер, який у числі з 20-го серпня заявив, що існувало правдоподібно дві альтернативи під час розмови міністра оборони СССР і президента. Згідно з опінією Адміністрації президента Джорджа Буша і Центральної розвідчої агенції Сі-Ай-Ей, маршал Язов прибув до Криму, щоб просто поінформувати Горбачова про переворот і про зняття його з посту президента СССР, або намагався перетягнути його в табір твердолобих комуністів, тобто тих, які заплянували і перевели переворот. З висновками офіційних представників Білого Дому у принципі погоджується більшість аналітиків, натякаючи на тяжке завдання Язова, яке доручила йому виконати п'ятка заговірників-кагебістів, які рівночасно входять до державної комісії по справам вимкового стану, який вони проголосили в цілому Совєтському Союзі зараз після перевороту. Членами цього державного комітету у справах виняткового стану в СССР є: маршал Д. Язов, В.А. Стародубцев, новий заступник ради оборони СССР О.Д. Бакланов, голова Ради Міністрів В.С. Павлов, голова КГБ В.А. Крючков і міністер внутрішніх справ (також генерал КГБ) Б.К. Пуґо.

Поінформовані особи кажуть, що комуністи-ленінці намовляли М. Горбачова тимчасово відложити підписання нового союзного договору, який, не зважаючи на його вади, включав збільшення прав для республік, згідно з проголошенням ними актами про суверенітет.

Представники Державного департаменту заявляють, що існують також інші здогади, але немає остаточного потвердження із совєтської сторони. Ходять навіть поголоски, що існував первісний плян, щоб заарештувати президента СССР М. Горбачова, принаймні тимчасово і позбавити його усіх партійних і урядових функцій. Кореспонденти в Москві кажуть, що проти цього пляну виступив теперішній назначений кагебістами президент Геннадій Янаєв і міністер оборони СССР маршал Д. Язов. Тоді, мовляв, запало рішення поїздки Язова і групи старшин до Криму на зустріч з Горбачовим. Заява Янаєва про те, що М. Горбачов перебере свої обов'язки, як тільки „поправиться його фізичний стан", вказує на те, що сталіністи все ще плянують вести розмови з ним з метою, щоб не допустити до економічної катастрофи, а тим самим і до цілковитого занепаду імперії.

Як відомо, ЗСА, Великобританія, і взагалі Европейська спільнота, а також НАТО розпочали серію розмов між собою з метою нап'ятнування совєтського перевороту, політики комуністів консерватистів-ленінців та припинення економічної допомоги для нових диктаторів.

Активізується питання канадського консульства в Києві

Оттава (С. Яворський). — Справа канадського консульства в Києві була предметом розмови між головою комісії закордонних справ Верховної Ради України Дмитром Павличком і урядниками канадського міністерства закордонних справ, яка відбулася тут в понеділок, 12-го серпня.

Ситуація виглядає більш оптимістично. Згідно з твердженням урядників міністерства, канадський міністер закордонних справ Барбара МекДуґал плянує бути в Києві 8-го вересня в дорозі до Москви, де відбуватиметься міжнародна конференція у справах безпеки і людських прав. При цій нагоді вона має відкрити канадське генеральне консульство в Києві.

Хоч приміщення для консульства ще не буде готове для негайного вжитку, канадське консульство буде урядувати в готелі, в якому тепер перебуває назначений генеральний консул Нестор Гайовський, з тим, що канадський уряд винаймає кільканадцять додаткових кімнат на цей період заки основне приміщення буде відремонтоване. Також урядники міністерства очікують, що проблема акредитації генерального консула буде до того часу полагоджена.

Реакція на відвідини Дж. Буша в Києві продовжується

Джерзі Сити, Н. Дж. — Американська преса далі продовжує писати про нефортунну заяву Джорджа Буша в Києві і, в загальному, коментарі відомих синдикованих журналістів є для Президента ЗСА доволі, а то й дуже, негативні.

І так Ровленд Евенс і Роберт Новак у статті під значучим заголовком „Київ президента Буша обернувся бумерангом" стверджують, що промова Дж. Буша в Києві вказала на те, що тепер вважають немов ЗСА забули своє власне коріння, бо слова президента висловлюють немов погляди цілого народу. Вони цитують навіть „Ізвєстія", в яких було написано, що незалежність України тепер є найважливішим фактором в політиці СССР, а тут Президент ЗСА стверджує, що американці не будуть допомагати „самовбивчому націоналізмові, базованому на етнічній ненависті".

Колишній міністер закордонних справ ЗСА Генрі Кіссінджер у довгій аналітичній статті про політику Джорджа Буша також декілька разів повертається до його промови у Києві. На його думку слова про „самовбивчий націоналізм" у Києві були морально непростимі і відкрили різну їхню інтерпретацію. Також на його думку було політично нерозумно саме в Києві підтримувати договір 9 плюс один, а рівночасно остерігати перед тим, що свобода не є однозначна із незалежністю.

Максім Князьков, колишній журналіст агенства ТАСС, який тепер проживає в ЗСА, гостро критикує заяву Джорджа Буша в Києві у щоденнику „Морнінґ Колл" в Алтентавні, Па., і пише, що агітація Буша для цілей Горбачова в Києві не здобула йому ніяких приятелів. М. Князьков пише, що читаючи промову Президента Буша в Києві він поставив собі питання чому американці перед двома століттями так погано ставилися до короля Юрія II, хоча він не морив їх голодом як Сталін, не творив колгоспів і не будував дефективних атомових станцій. А все ж таки перші поселенці в Америці дратували цього короля своїм бажанням бути окремішною країною.

ЮҐОСЛАВСЬКЕ ВІЙСЬКО СИЛОЮ ВВІЙШЛО НА ТЕРИТОРІЮ ХОРВАТІЇ

Беоґрад, Юґославія. — Військо і танки юґославської армії перейшли через ріку на територію Хорватії та злучилися з військами сербських повстанців, які, не зважаючи на жодні спроби замирення, продовжують збройні сутички з хорватами.

Справу збройних сутичок поміж хорватськими сербами та хорватами обговорювано на засіданні проводу країни, головою якого є Стайп Месік, президент Хорватії, який погрозив, що уступить із свого посту, якщо не буде зроблено всіх зусиль, щоби припинити ці збройні сутички між хорватським військом і міліцією хорватських сербів, що стараються в такий спосіб виявити своє невдоволення з приводу проголошення незалежности хорватами 25-го червня. Провідники Хорватії твердять, що дотеперішні збройні сутички є провокацією зі сторони юґославського війська, в якому домінують серби, які намагаються зірвати заключене перемир'я 7-го серпня. Саме для цього юґославські літаки бомбардували хорватські військові пункти, а їхнє військо зайняло місто Окучані, в більшості заселене хорватськими сербами. Крім того, юґославські танкові дивізії перейшли ріку Саву, а хорватське міністерство оборони заявило через своїх речників, що за танками ідe юґославське військо, резервісти та озброєні серби.

На пресовій конференції у Заґребі, столиці Хорватії, С. Месік цитував слова заступника міністра оборони Стане Бровенца, що не було потреби військам вступати на територію Хорватії, тому спеціяльна комісія попробує розглянути, хто видав такий наказ. Вже перед тим армію обвинувачено в тому, що вона не підпорядковується цивільному урядові тільки на власну руку розправляється з міліцією і населенням в Хорватії та сусідній Словенії.

На думку С. Месіка, перемир'я немає, а насильство над Хорватією є диктоване з Беоґраду, „Тому моя роля тут зайва і мабуть мені прийдеться подумати та вирішити чи маю залишитись у президентурі".

Прощатимуть дітей з Чорнобильської зони

Сілвер Спрінґ, Мд. — Парафія катедри УАПЦ св. Андрія в Сілвер Спрінґ, Мд., влаштовує в неділю 25-го серпня прощальну зустріч з українськими дітьми з Чорнобильської зони. Дванадцять дітей, які перебували на модерному таборі УЗХ, перед поверненням в Україну відвідають Вашінґтон. З цієї нагоди відбудеться зустріч, на якій виступлять організатори їхнього приїзду до Америки, а також самі діти.

В українській православній катедрі св. Андрія відбудеться в год. 10 — Богослуження з участю чорнобильських дітей, а в год. 10:30 — спільний обід, після чого відбудеться зустріч.

Співачка з України виступить на Союзівці

Союзівка. — Тут у неділю, 25-го серпня, в залі „Веселки" відбудеться концерт співачки з України Галини Вільхи, драматичне сопрано.

Галина Вільха походить з містечка Рудки на Львівщині. Співати почала ще з дитинства, а професійну вокальну школу пройшла у Львівській консерваторії, де навчалася у Михайла Торчинського. Йому завдячує Г. Вільха свою вокальну та акторську майстерність.

В 1982 році вона отримала запрошення до Донецького театру опери та балету і працювала там понад деків'ять років, виконуючи складні сольові партії в операх Верді, Пуччіні, Леонкавалло, Чайковського, Бородіна та інших. В 1989 році в складі групи солістів вищеназваного театру відбула концертове турне по Східній Німеччині. В 1990 році брала участь у Фестивалі Соломії Крушельницької у Львові.

Весною цього року Г. Вільха отримала запрошення взяти участь в конкурсі Марієн Андерсон, в Колледж парку, Па., та не змогла вчасно отримати візу для в'їзду до ЗСА, через що втратила право брати участь у цьому змаганні. Проте мрією співачки є виступити перед українською публікою. Цю мрію мисткиня зможе зреалізувати, давши концерт на Союзівці.

Крім Г. Вільхи, в концерті виступлять композитор і піяніст Ігор Соневицький та піяністка з України Ольга Протиняк. Початок концерту о год. 8-ій вечора.

ЗУСТРІЧ З С. БІЛОКОНЕМ

Керґонксон, Н. Й. — Заходом місцевого Відділу Союзу Українок Америки відбудеться тут зустріч української громадянства Керґонксону й околиці з д-ром Сергієм Білоконем, науковим співробітником Інституту Історії Академії Наук УССР, істориком і літературознавцем. Зустріч відбудеться у залі церкви св. Трійці в середу, 21-го серпня в годині 4:30 по полудні. Д-р С. Білокінь прочитає доповідь на тему: „Стан історичної науки та українознавства в Україні".

У видавництві „Воскресіння" вийшла нова книжечка

У Видавництві „Воскресіння" вийшла друком книжечка Олександра Вороніна „Ідемо до першої сповіді і Святого Причастя". У ній, у формі розмови священика з дітьми перед першою сповіддю, пояснюється значення цих двох таїнств Христової Церкви, що з ними віруючий християнин має справу протягом усього свого життя.

У двох останніх розділах читач спостерігає, очима хлопчика Гриця і дівчинки Ганнусі, як відбуваються таїнства сповіді і Святого Причастя. Виклад подано так, що можна легко уявити себе на їхньому місці.

Книжечка „Ідемо до першої сповіді і Святого Причастя" призначена головним чином для України, де існує невідкладна потреба в катехитичній літературі.

Але її з користю зможуть вживати і українці в діяспорі — діти, їхні батьки, учителі і виховалі. Вона може служити допоміжним матеріялом для недільних шкіл.

Видавництво просить набувати цю книжечку для себе та для недільних шкіл, а також надсилати її рідним, знайомим, парафіям та організаціям в Україні. Ціна за примірник 2.50 дол., при замовленні 25 або більше примірників — 2 дол. Всі гроші, які надходитимуть з продажу, вкладатимуться у запляновані дальші видання та на пересилку релігійної літератури на Україну.

Замовлення слід надсилати на адресу: Resurrection Press, P. O. Box 168, Kensington, Md. 20895.

З'ЇЗД ДИВІЗІЙНИКІВ

Глен Спей, Н. Й. — Крайова Управа Братства кол. Вояків 1-ої Української Дивізії УНА в ЗСА влаштовує XXII-ий Крайовий з'їзд делеґатів Братства, який відбудеться в суботу, 31-го серпня та неділю, 1-го вересня на оселі Українського Братського Союзу, „Верховині". Початок З'їзду 31-го серпня о год. 9-ій ранку. У справі замовлень кімнат слід телефонувати до адміністрації „Верховини" (914) 856-1323.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ з уваги на події, які заіснували в Москві, скоротив свої вакації та повернувся до Вашінгтону. Сам особисто він покищо про ці події не коментував, як також не говорив нічого про будь-які зміни загальної американської політики супроти СССР. Він сказав, що покищо не має відомостей хто є справжнім провідником новоствореного державного комітету.

НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ТЕ, що президент Джордж Буш особисто противиться абортам, він не погодився на зустріч з провідниками та організаторами протиабортних демонстрацій у місцевості Вічіта в стейті Кензас. Рендалл Террі, основоположник групи, яка організує вищезгадані демонстрації перед абортними клініками та його помічник о. Петрик Магоні таки не могли дістатися на побачення з Президентом. Одначе він підкреслив, що вони повинні поводитися згідно зі законом і підкоритися судовій заборонi про насильні перегороди вступу до вищезгаданих клінік.

НОВИЙ ПЕРЕДБАЧЕНИЙ ГУРАҐАН „Баб" навістив східне побережжя ЗСА у формі сильної зливи та непересічних вітрів, що у своїй швидкості досягали 115 миль на годину. Одначе метеорологічні аналітики заявили, що гураґан, хоча і навістить прибережні місцевості стейту Ню Джерзі, то таки найбільш загрозливим буде для найбільш висунених північних околиць стейтів Ровд Айленд і Массачусеттс. Гураґан „Баб" є першим так званого атлантійського сезону.

НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ЗУСИЛЛЯ президента Джорджа Буша та інших західних провідників ввести Совєтський Союз у світову економіку, застрашаюча обмаль валюти до розпорядимости уряду СССР є причиною того, що витискає його із світової торгівлі та фінансового ринку. Гроші, що їх СССР отримав від Заходу для стимулювання економіки, було зужито на сплачення існуючих довгів і в результаті західні банки не хочуть дати урядові СССР нових позичок.

У СВІТІ

В П'ЯТНИЦЮ, 16-ГО СЕРПНЯ, відповідальний працівник міністерства закордонних справ Японії Кацусіко Того запросив першого секретаря амбасади Совєтського Союзу і зложив йому протест у зв'язку з порушеннями совєтськими літаками японського повітряного кордону. Два бомбардувальники ТУ-95 залетіли в японську територію на 21 кілометр на північний захід острова Гоккайдо і після попередження їх японською протиповітряною обороною повернули над Охотське море.

У ВІРМЕНІЇ оприлюднено заяву, прийняту на засіданні Ради об'єднання національного самовизначення. В ній сказано: „Тільки незалежна державність є єдиним засобом духового, розумового і економічного розвитку, фізичної безпеки". Заяву підписали представники Об'єднання національного самовизначення, Республіканської партії, Революційної вірменської партії Дашнакцутюн, Союзу молоді Вірменії, Союзу конституційного права, вірменської партії Рамкавар-Азатакан, Християнсько-демократичного союзу.

ВЕРХОВНИЙ СУД Албанії оголосив, що 22 албанців, страчених в 1951 році нібито за злочини проти держави, були невинні. Военний суд засудив їх після вибуху бомби в амбасаді СССР в Тирані, однак доказів їхньої причетности до вибуху приведено не було.

В НЕДІЛЮ, 18-го серпня, зрезиґнував зі своєї посади прем'єр-міністер Грузії Тенґіз Сіґуа. Того ж дня президент республіки Звіад Гамсахурдія звільнив Георгія Каштарія від обов'язків міністра закордонних справ Грузії.

АНГЛІЙСЬКА КОМПАРТІЯ Брітіш Аерспейс обійшла американських і французьких конкурентів, діставши вигідне замовлення міністерства оборони Японії на виготовлення 30 двомоторних воєнних літаків. Замовлення оцінюється на 400 мil. дол.

У 1990 РОЦІ число католиків у Японії збільшилося на 4,822 і на кінець року становило 429,000. Найбільша католицька громада є в Токіо, вона налічує 18,000 осіб. Всього Японія має 811 католицьких парафій, в яких працює 1,784 священики і 6,684 монахині.

ВІДОМИЙ ПРАВНИК Ісмаїл Мохаммед став першим небілим суддею в Південно-Африканській Республіці.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Самовизначення народів

Однією з видатних постатей сучасного міжнародного світу є німецький канцлер **Гельмут Коль**. Дехто прирівнює його до „залізного канцлера" Прусії Отто фон Бісмарка, який у 1866 році об'єднав кільканадцять самостійних німецьких князівств в одну **зфедеровану Німеччину**, при чому король Прусії став німецьким цісарем. Подібну історичну ролю відіграв Гельмут Коль, провівши у минулому році об'єднання двох частин Німеччини після розвалу Берлінського муру й упадку комунізму у Східній Німеччині. Коль користується у всьому демократичному світі великою повагою, як державний муж, який зумів перебороти спротив Совєтського Союзу щодо об'єднання Німеччини та й вирежисерував членство в НАТО цілої з'єднаної Німеччини. Хоча він, як і президент Джордж Буш, не раз робив компліменти Міхаїлові Ґорбачову, з яким мав багато зустрічей, проте не вагався на липневій вершинній економічній конференції у Лондоні заявити: „Німеччина не є аж така багата, щоб сипати гроші до бочки без дна", адресуючи це на адресу економічних відносин в СССР.

Гельмут Коль є тепер центральною фігурою европейського Заходу у підході до поважної кризи в Юґославії. Коли у червні цього року у висліді парляментарних виборів у Хорватії і Словенії ті дві складові частини Юґославії, яка складається з дев'яти автономних республік, проголосили свою державну самостійність і вихід з федеративного зв'язку з іншими частинами Юґославії, Німеччина, Австрія й Італія заявили готовість визнати державну самостійність Хорватії і Словенії. Тим часом події в Юґославії розвинулися по найгіршій лінії, бо військова верхівка у Сербії наслідувала неділимську верхівку в СССР і повела збройну війну проти **названих двох — мілітарно слабших — країн**. Міністри закордонних справ Европейської Спільноти наполягали на проголошення в Юґославії перемир'я. Серби те перемир'я зламали. Обурений канцлер Коль виголосив через телевізію промову, в якій у різкій формі перестеріг Сербію, що коли вона „танками перекреслюватиме право самовизначення народів", — то хай забуде про будь-яку економічну допомогу, та хай приготовиться на економічні санкції. Громадянська війна в Юґославії стривожила европейський політичний світ. Америка й НАТО менше цією справою цікавляться, бо їхня увага зосереджена тепер на 1) протидії, щоб Ірак не здобув атомову зброю, 2) підготові осінньої реґіональної конференції про замирення Ізраїля з арабами і 3) використовуванні коньюнктури для ліквідації ери схоплювання закладників. У „Ню Йорк Таймсі" з 8-го серпня ц.р. читаємо, що плянується з'їзд лідерів 35-ти европейських держав та ЗСА і Канади для обговорення і по змозі вирішення миру на Балканах. Сумнівно, чи можна замирити гін до державної самостійности хорватів і словенців та неділимство Сербії, бо існують проблеми, в яких нема місця на компроміс. Наявний примір надавнього минулого — Ірак.

Немає нічого злого, яке не вийшло б на добре. Громадянська війна в Юґославії, яка потягла за собою вже чимало людських жертв, приносить те добро, що заактуалізувала проблему права народів на самовизначення. Це право — невід'ємна частина демократії. Ми чули вже багато гарних висловів на цю тему, як ось: „Не може бути вільного і поневоленого світу", „Всі люди і всі народи рівні — всі мають право на волю". Але поруч з цією гарною деклямацією міжнародний світ не тільки не дбає за реалізацію тієї невід'ємної частини міжнародної демократії, але виразно сприяє існуванню державних творів, посталих із поневолення слабших державних народів. Це стосується як Совєтського Союзу, так і Юґославії з її сербськими поневолювачами. Америка в теорії визнає право самовизначення народів, у практиці воліє мати справу з однією Москвою, ніж із 15 столицями поневолених країн. Німецький канцлер Гельмут Коль вписався б золотими літерами у всесвітній історії, якби причинився до усвідомлення демократичного міжнародного світу з Америкою **включно, що право самовизначення народів — це** невід'ємне право живого народного організму. І воно мусить перемогти — всупереч усім **великодержавним інтересам і комбінаціям.**

Лариса Скорик

РОЗДУМИ З ПРИВОДУ ПРЕЗИДЕНТСЬКОЇ ПРОМОВИ

Чи діждемося Вашінґтона з новим і праведним законом? А діждемось таки колись .
Т. Шевченко

Таки діждались в Україні... О, ні, не Вашінґтона... Дочекалась Україна, гетьман якої Пилип Орлик ще за 70 років до знаменитої Декляраціі Джефферсона написав демократичну конституцію для „Вільних станів України", дочекалась вона 1-го серпня 1991 року Божого відвідин актуального президента великої країни здійсненої демократії — Джорджа Буша.

Через Москву, із дружніх обіймів імператора Ґорбачова, президент ЗСА здійснив короткий вояж на „окраїну" — так пояснив він і нам, і собі у парляменті України етимологічний корінь самої назви „Україна". Видно дорадники Буша не дуже обізнані з тим, що видатний історик України, М. Грушевський, який по молодості літ ладен був згодитися із таким імперським поясненням назви у самісінькому центрі Европи, потім сам відмовився від цього убогого з наукової точки зору твердження. Але не будемо заглиблюватися у етимологічні екскурси. Напевно Президентові і так вистачило інтелектуальної роботи, щоб осягнути творчу спадщину українських поетів від Т. Шевченка до В. Сосюри, яких він щедро цитував у своїх виступах на Україні. Правда, Дж. Буш необачно зараxував до поетів і Олександра Довженка, але то вже деталі... Цікаво лиш, чи відомо Президентові ЗСА, що всі ці і десятки інших українських поетів, були знищені російською імперією (давньою і новою) саме за те, що головною темою свого життя і творчости обрали ідею незалежности України, її визволення від московського рабства. І що власне за це взутий у імперські солдатські чоботи геній Шевченко карався у засланні в аральських пісках, а через сто років Сосюра метався між животінням і божевіллям, згадуючи своїх побратимів, помордованих голодом і концтаборами у роки двадцяті, тридцяті, сорокові , п'ятидесяті... з ласки новітнього імперського режиму. Того самого режиму, до смертельних обіймів якого нас запрошував з трибуни Верховної Ради України приязно усміхнений друг генерального секретаря КПСС М. Ґорбачова — Дж. Буш.

І в традиціях довірливого заходу Дж. Буш захоплено підкреслив заслуги Ґорбачова на шляху до „волі, демократії і економічної свободи", наче не очевидно, що той самий Ґорбачов з властивою усім російським монархам підступністю почав нещадну боротьбу і з гласністю, і з „перестройкою" і з демократизацією, лиш побачив, що їх не можна дозувати, як в аптеці, і що замість модернізації комуністичного режиму став можливою його жертвою. Чи відомо Дж. Бушеві, що на місце не так давно звільнених в'язнів сумління на Україні знову — політичні арешти під цинічною зфабрикованою кримінальною маскою? (Що серед нових політв'язнів — троє — С. Хмара, А. Лупиніс, О. Сергієнко — які довгі роки відбули в большевицьких концтаборах) за ту саму ідею незалежности України. Буш, аґітуючи нас за збереження "единой і неделимой" переконує нас же у ширості демократизації настроїв імперського центру.

У своєму слові Президент ЗСА сказав: „Свобода" не є те саме, що незалежність. Американці не будуть підтримувати країну, котра прагне незалежности лиш для того, щоб замінити колишню тиранію на льокальний деспотизм. Вони не будуть помагати тим, хто підсилюватиме самогубний націоналізм, оснований на етнічній ненависті".

Воістину дивовижне змішання понять і дивне непорозуміння того, що нас, українців, просто нетактовно лякати націоналістичним деспотизмом. Доки сягає наша історія, ми ніколи не мали до цього нахилу. Як тільки заблисло для нас сонце національної державности — і в часи козаччини, і в 1917-18 роках — ми сповідували демократичний устрій: виборний і конституційний . Еталоном жорстокої деспотії, підмальованої европейською косметикою, завжди була російська імперія (нині СССР), до збереження якої нас намовляє президент Буш. Не Україна здійснювала татарський і грецький ґеноциди у 1944-46 роках. Не Україна ініціювала жидівські погроми від 1903-1905 років. Виступаючи з залякуванням України націоналістичним самогубством : чи дав Президент Буш у Москві відповідну характеристику безмежному російському шовінізмові, котрий знівечив нашу національну ідентичність, і нині великий народ — українці — з та-

(Закінчення на стор. 4)

Микола Галів

ПРО ЗУСТРІЧ В ПОЛЬСЬКОМУ КОНСУЛЯТІ

Під назвою „Діялог у консуляті" появилася стаття у польській газеті „Жечпосполіта", що виходить у Варшаві, у ч. 101 з 30-го квітня і 1-го травня 1991 року. До речі, це урядова газета на цілу Польщу. У статті ідеться про українсько-польську зустріч у польському консуляті в Ню Йорку, що відбулася 13-го квітня.

В досить обширній статті, автором якої є Джордж Озетковський, є не тільки прихильна й позитивна оцінка цієї зустрічі, але об'єктивне представлення української і польської етнічної груп в Америці. Автор статті стверджує, щс хоч українців в Америці є менше, ніж поляків, але краще об'єднані і зорганізовані. Автор підкреслює, що кількість українських і польських емігрантів після Другої світової війни зросла. Українські надії після Другої світової війни на незалежність ще більше впали, ніж польські. Українська Повстанча Армія була розбита радянськими військами й НКВД. На жаль, пише автор, у цій акції брало участь польське комуністичне військо і після того відбулася сумної слави „акція Вісла". Під час цієї акції українське населення Бескидів було вивезене і розкинене на західніх землях Польщі. Автор згадує взаємну боротьбу поляків з українцями під час Другої світової війни.

Треба підкреслити, що в цьому представленні не відчувається якоїсь злоби, ненависти чи ворожнечі. Цим автор хотів показати, що ми взаємно були обернені плечима одні до одних і не бажали дивитись собі в очі. В такій ситуації, чи вірніше позиції, ми жили поруч себе тут, в Америці і Польщі. Поляки в Америці дивилися на всіх українців, як на „упівців", а в кращому випадку на немилих їм націоналістів, — пише Озетковський. Але поволі польська громада в Америці приходила до висновку, що існують добре зорганізовані українські інституції, що українці спромоглись на добре зорганізоване життя, створили свої українські катедри і наукові установи. Автор старається підказати польському читачеві, що треба змінити польську позицію і не обертатися до українців плечима, але подивитися взаємно собі в очі. Дотеперішній підхід нашої спільної ворожнечі нічого доброго ні для українців, ні для поляків не приніс. З цього повинні зробити висновок поляки, а також українці. Сьогодні повинен відбутися діялог не тільки над Вислою, але й над Дніпром.

В дальшому представлена спільна зустріч поляків з українцями у польському консуляті. Слід підкреслити, що це сталося в першу чергу завдяки консулові Єжи Сурдиковському, який не тільки сам є великим ентузіястом українсько-польського діялогу, але старається його реалізувати. Ініціятива цієї спільної зустрічі вийшла від двох адвокатів: Вєслава Цюмана — поляка, і Володимира Старосольського, молодшого. З певністю можна сказати, що початок зроблено успішний. Його треба, без сумніву, продовжувати.

На жаль, холодною водою на добрий початок спільного діялогу були події навколо української катедри св. Івана Хрестителя у Перемишлі, яку відмовився передати монаший чин Босих Кармелітів. А з другого боку, українська заборона відбути інсталяцію польського архиєпископа Я. Яворського у Львові. Ці події, не зважаючи на те, що вони є болючі, не повинні ні для нас, українців, ні для поляків стати бар'єром до дальшого спільного діялогу. Відомо, що ці факти для декого на руку, себто, щоб ми далі вели спільну боротьбу. Звичайно цю настанову не так легко перебороти чи невтралізувати, але треба робити все можливе, щоб ми дивилися одні одним в очі і сказати собі, що наше вороже чи, скажімо легше, неприхильне наставлення нічого не дало. Попробуймо всі наші сусідські проблеми розв'язувати доброзичливо, спільними домовленнями. З певністю можна сказати, що на цьому в жодному випадку нічого не втратимо, але можемо скористати.

Відомо, що серед польських інтелектуалістів і навіть деяких державних чинників, не згадуючи вже польської ієрархії, яка є прихильна до такої настанови, підтримують спільний діялог не тільки з українцями, але також з білорусами, литовцями й іншими. Те саме можна сказати про українську сторону. Звичайно, не всі українці бажають діялогу з поляками. Незалежно від всіх „за" і „проти", варто започаткований спільний діялог далі продовжувати, а тим більше, коли є бажаючі з обидвох сторін. Це повинно відбуватися не тільки серед наших спільнот у діяспорі, але, як підкреслив польський автор статті, цей діялог повинен відбуватися і над Вислою, і над Дніпром. Потреба і час нині є такими, що ми не сміємо втрачати жодної хвилини.

Володимир Баран

Чи останнє число „Нотаток з Мистецтва"?

Тридцять літ журнал „Нотатки з Мистецтва", що його видає Об'єднання Мистців Українців Америки у Філядельфії, головний редактор Петро Мегик, радував любителів мистецтва своєю єдиною появою кожного року. І ось в останньому 30-му числі зловіща стаття: „Б'є дванадцята".

Час, що безцеремонно приносить зі собою зміни на добре і на зле, цим разом загрожує дальшому існуванню цього єдиного, незаступимого журналу, який своїми статтями, звітами про події в українському мистецькому світі, був жвавим, речевим джерелом інформацій про пульс мистецької живучости діяспори і до певної міри, краю.

Стаття „Б'є дванадцята" Василя Дорошенка подає причини можливого обірвання появи цього журналу. Його основник безперервний головний редактор Петро Мегик, якого самопосвяті та ентузіязмові він завдячує свою появу, є 92-літньою людиною. І виглядає так, що час наказує йому це діло залишити.

Характеризуючи його як мистця, з нагоди його 90-ліття, Стефан Рожок, один з його нечисленних близьких співпрацівників, зараховує його до малого кола цих образотворчих мистців, які в своїх творах виявляють специфіку української духовности. Це мистець-суспільник, мистець-педагог, який зорганізував Українську Мистецьку Студію, та крім журналу „Нотатки з Мистецтва" видав „Книгу творчости українських мистців поза батьківщиною", рятуючи від забуття велику частину мистецьких надбань мистців діяспори. Цей журнал дає вже тридцять літ не тільки поодиноким нашим мистцям можливість показати світові свої надбання, але також нашим мистецтвознавцям та історикам мистецтва оприлюднювати статті, які інакше ніколи не були б написані та опубліковані.

Друга причина, яка загрожує існуванню журналу, це втрата друкарні, яку організовано 18 літ. Це наступило в зв'язку із продажем будинку, в якому вона містилась. Але нотатка при кінці цього числа подає до відома, що для друкарських машин знайдено нове приміщення і їх там заінстальовано. Тож виглядає, що може не все втрачене. Ми із запертим віддихом будемо очікувати появи 31-го числа.

Саме 30-те число, як всі інші попередні, багате в зміст та ілюстрації. Згадана вже була стаття Василя Дорошенка. Слідує вичерпна стаття Святослава Гординського про недавно померлого Петра Холодного мол., подаючи доволі обширно його біографію та оцінюючи його як того мистця, який розмальованим ним церквам надав обличчя опертого на традиціях нашого релігійного малярства, вплітаючи в нього елементи модерного мистецтва та виразно відчуту присутність української духовности.

Сукупну характеристику самого журналу, на підставі аналізи усіх чисел подав проф. Юрій Турченко, перелічуючи цілий ряд цінних та позитивних прикмет цього журналу, в першій мірі його мистецтвознавчі статті та репродукції картин.

Це журнал, який безупинно і завзято підкреслював конечність і потребу праці над українською буквою та естетичним виглядом нових книжкових видань. У зв'язку з цим обширна стаття про Ніл Хасевича В. Ладижинського (В. Попович) відомого з його упівських деревoритів, який і загинув геройською смертю разом із генералом Тарасом Чупринкою.

Повна, заслуженої пошани стаття Стефана Рожка про редактора журналу Петра Мегика, як мистця, педагога, суспільника, а в першій мірі як одного з цієї горстки мистців, що свою творчість наповнюють українською духовністю.

Стаття Володимира Шиприкевича про скульптора Валентина Сім'янцева (однолітка П. Мегика), ілюструє скитальський шлях цього заслуженого мистця.

Цікава стаття про латвійського мистця Яніса Струпуліса, який виконав цілий ряд медалей, з портретами славних українців. Найголовніший це портрет М. Грушевського.

У журналі 27 кольорових і 55 чорно-білих репродукцій. Вдаряючий портрет старшої жінки кисти Евгенії Курилович-Чапельської. І як попередньо журнал коштує 10 дол., надруковано 1,000 примірників.

Роман Кухар

Е. ЗАГАЧЕВСЬКИЙ — ПРАПОРОНОСЕЦЬ 1 УД УНА

II

Тут, у трьохгодинних маршах до Дністрової купелі, під звуки пісень „Гей же до бою, браття, за волю", „О, Україно, о люба ненько", гартувався Стах в юнацькому гурті фізично та пробуджувалась у нього туга до майбутніх походів на службі батьківщини. Здійсняти свої мрії — боротьби за волю свого народу, таки почав Стах, дарма що через добру декаду від пам'ятних провесняних днів над Дністром. Зразу з сьомої кляси народної школи поступив Стах до Технічної школи при Снопківській вулиці у Львові, проте після двох років навчання мусів припинити науку, з уваги на метеріяльні труднощі матері. Аж до німецько-польської війни в 1939 році працював Стах, помагаючи родині, в різних харчових підприємствах, як крамничний помічник. Рятуючись згодом від большевицького терору, починаючи з 1939 року, Стах перейшов Сян із совєтської на німецьку сторону кордону до т. зв. Генерал Губернаторства, звідки в 1940 році виїхав на роботу в Німеччину. В 1941 році зголосився він до Українського Леґіону, але німецька призовна комісія включила його до німецьких частин реґулярної армії. У прикордонному місті між Німеччиною й Голляндією, Ольденбурзі, почалась воєнна „кар'єра" Е. Загачевського, що тривала аж до закінчення війни. Після подій в Краю, позначених засиллям нацистського терору, Стах і багато українських добровільців у німецьких військових частинах відмовились від дальшого військового вишколу, вслід за чим їх інтернували, перетримавши до 1942 року в карному військовому таборі в Дахаві. Єдиним спасенням з табору була нагода зголоситись на службу в німецькій армії, чим і покористувався Загачевський. В початках лютого 1942 року перевезено його до вишкільного табору, т. зв. Гайделяґру, біля Дембіци. Звідси й починаються спогади Е. Загачевського з його Східньої кампанії фронтовика в німецькому війську, що покінчилась нарешті його приступленням до Української Дивізії в 1 УД УНА, на протисовєтських фронтах у Словаччині й Австрії, й аж до інтернування її вояків в Белярії, Ріміні в Італії й до виїзду нашого вояцтва в Англію. Треба визнати, що доля назагал щастила Загачевському, бо, не зважаючи на **фронтові смертельні небезпеки, поранення в боях і пізніші поневіряння в таборах воєннополонених, він по-стоїчному** витримав усі воєнні страхіття й вийшов з них живий і цілий.

Е. Загачевський активно виступав у культурно-освітній, театральній і спортовій програмах під час трирічного табірного побуту воєннополонених 1 УД УНА в Італії, зокрема як театральний декоратор і член боксерської ланки дивізійного спортового товариства. В італійських таборах теж почались літературні зайняття Загачевського над більшим задумом — відтворити у своїх спогадах „дні стрілецької слави і трагедії". Цей творчий задум здійсняв він послідовно десятиріччя згодом. У чотирьох творах, присвячених українським воякам протягом воєнних подій 1940-их років в німецькій і рідних збройних частинах, змальовано цілу епопею визвольного чину українського народу з останньої доби змагань на полях битв за державну незалежність. Белетристичні й мемуарні твори Загачевського визначаються джерельною й літературною вартістю, вони написані зі знанням предмету та продихані патріотичною наснагою. Всі чотири твори об'єднані однією темою й їх можна б трактувати, як своєрідну цілість літературного формату тетралогії. Перша ланка в оцій тетралогії, „Спогади фронтовика", має мемуарно-розповідний характер і охоплює широкий засяг воєнних дій — від участи автора в боях німецької армії в лісах під Невелем на Білорусії до його переходу у ряди Дивізії „Галичина" й боїв на різних фронтах 1 УД УНА. Коротким поглядом на побут наших воєннополонених в Італії, включно з їхнім виїздом до Англії, закінчує автор цю частину свого загального твору. Мало творів нашої воєнної літератури визначається таким чітким звітом твердої служби українця в німецьких військових формаціях.

Друга з черги ланка тетралогії Загачевського — це вже повістевий жанр, „Львівська братія", де рельєфно обрисовано на підставі особистого досвіду прифронтову воєнну долю стрільця Романа Терлецького та його друзів. В повісті реалізм описної методи переплітається з романтичними елементами, вмереженими тут і там у сюжет твору. Поетичною картиною щасливого прориву з Брідського оточення автор закінчує повість: „...Вийшли з лісу в густі золотисті лани доспілого збіжжя. Десь вгорі співали жайворонки, колихалися на гнучких стеблинках квіти, дозрівало колосся. Раннє повітря відсвіжувало. Тепло, любо, а заразом неймовірно важко. Перед ними — краса життя, за ними жахлива панорама кривавого походу **війни**".

Тетралогії третя ланка, „Белярія, Ріміні, Англія" — це сумлінне, добре вдокументоване опрацювання джерельної літератури й особистих спостережень автора довкола багатогранних екзистенційно-побутових аспектів дивізійного братства наших воєннополонених з його італійського періоду в 1945-47 років, від капітуляції Німеччини до ліквідації таборів. Ця праця стане основним джерелом для майбутніх істориків цього заключного відтинку зорганізованого існування нашого дивізійного вояцтва. Майбутнє продовження дивізійної організації належатиме вже до діяльности Братства колишніх вояків 1 УД УНА.

Найбільш драматичною ланкою з чотиричастинної цілости епопеї Загачевського про буття українських вояків у різних військових формаціях, за різних умов боротьби, а втім з однією метою — змагання до волі й незалежности рідного народу, вважаю збірку його оповідань п. з. „Її реґіт не лякав". Тут вирізняється письменник не тільки гострим реалізмом, як мистецьким засобом, чи динамікою зображеної дії в окремих творах, але й дозрілою літературною методою й майстерністю в передачі настроїв воєнних подій і характерів їхніх носіїв у вирваних з життя гарячих хвилинах бойової напруги стрільців, підстаршин і старшин Дивізії. Це здебільшого трагічно закрашені картини (бо така й була доля звершеного битвою під Бродами дивізійного чину), повні завзяття стрілецтва в обличчі смертельного ворога й безжалісно обірваного вояцького життя на твердих стійках оборонців рідної землі. В низці чуттєво закрашених оповідань, наприклад, „Останній бій", „Сотник", „Фраґмент з-під Бродів", автор досягає вершка розповідної виразности натуралістичною методою зображення дії й такою ж чіткістю обрисовки характерів. Картинно й акуратно описує він безпристрасну участь природи до долі вояцтва в той загрозливий час: „На дворі перші проблиски світанку пересівали темноту ночі. Сірість ранку несміливо виповзала з-за височини на сході і розсівалась по долині. Матовіли зірки, вияснювався овид. Стихла роз'юшена артилерійська стрільба, прогомонів клекіт розпечених кулеметних цівок. Спокій, добра тиша запанували довкруги..." („Смерть не пощадила"). Натуралістично відтворює автор фізичний стан смертельно пораненого стрільця: „...Хоче зриватися, бігти за своїми, підносить голову, підпирається ліктем, знову хоче піднестися. І знову біль. Нема правого бедра — є лише біль, що проникає усі тканини, всюдисущий, всевладний біль. Безвладно звисає голова вояка, втомлений зір падає на сіру сталь повза. Повіки Зубаля замикаються. І нічого вже нема: є ніч". („За помилки батька").

Замітний теж хист Загачевського, що його видно з

(Закінчення на стор. 4)

ВСЯ ДИВІДЕНДА ДО ФОНДУ ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

Проф. Я. Ісаєвич зі Львова вручив В. Шумейко булаву вдячности

У середу, 24-го липня, у подорожньому бюрі Кобаснюків, при Другій авеню в Ню Йорку відбулася особлива подія. Подружжя Ольга і Ярослав Ісаєвичі, які щойно приїхали зі Львова до Америки у ділових справах, на прохання Центрального Державного Історичного Архіву ЦДІА у Львові, заступника директора архіву О. Я. Мацюка, привезли синьо-жовтого кольору, зроблену зі скла, козацьку булаву для Віри Шумейко, як особливий вияв вдячности.

Слід підкреслити, що ЦДІА у Львові був одним з перших, який відкрив і дав можливість доступу дослідникам до архіву Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького. З цієї можливости першими скористали д-р Марія Клячко і мгр Ева Піддубчишин, які пишуть працю присвячену А. Шептицькому. До того часу в діяспорі була поширена вістка, що архів Андрея Шептицького знищений або може десь вивезений і захований у Москві. М. Клячко і Е. Піддубчишин отримали дозвіл їм користуватися тим архівом, при чому їм допомагала Таня Штанкова, яка після того була у Америці і мала на форумі НТШ доповідь про Державний Історичний Архів у Львові. Вона розповіла про багатство цього архіву, а на окремій доповіді на форумі Українського Патріярхального Товариства в Ню Йорку розказала про виключно архів Митрополита А. Шептицького. З розповіді випливало, що багатий архів А. Шептицького зберігся, але чи весь, чи може щось забрано, чи десь окремо заховано, трудно покищо ствердити.

Віра Шумейко (посередині) отримала скляну булаву від Олі і проф. Ярослава Ісаєвичів.

Під час праці в архіві у Львові згадані дослідники завважили, що ЦДІА не має найбільше конечного сучасного технічного обладнання. В цій справі дослідники архіву Слуги Божого Митрополита Андрея М. Клячко і Е. Піддубчишин звернулись до своєї доброї приятельки В. Шумейко, представивши їй ситуацію, запитали чи вона могла б якось допомогти ЦДІА у Львові. На позитивну відповідь не прийшлось довго чекати. До речі В. Шумейко з своїм мужем Антоном є відомі з своїх щедрих пожертв на українські цілі і тим разом на згадану ціль виділа до Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету та Фонду Катедри Українознавства, на руки д-ра Романа Процика, 5,000 дол. для закупу двох комп'ютерів з двома друкарками. За названу суму грошей закуплено два комп'ютери і дві друкарки, які доставлено до Львова. на кошт ФКУ. Комп'ютери завіз і передав ЦДІА працівник УНІГУ Андрій Гарасим'як. При передачі підписано відповідний документ, у якому є написано: „Це обладнання придбане за кошти пані Віри Шумейко і доставлене до Львова на кошти Фонду Катедр Українознавства, передається з умовою, що Центральний Державний Історичний Архів у Львові бере на себе пошук і копіювання матеріялів для наукової праці п. Марії Клячко і п. Еви Піддубчишин, а також, відповідно до спільної домовленості в кожному випадку, матеріялів, потрібних для Гарвардської Бібліотеки давнього українського письменства та інших дослідних і видавничих програм Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету, виконуваних спільно з науковими установами в Україні. Фонд Катедр Українознавства бере на себе допомогу в обслуговуванні комп'ютерних систем і в придбанні потрібних програм".

Цей документ підписали: від УНІГУ Андрій Гарасим'як, а від Центрального Державного Історичного Архіву його директор Ф. О. Мельник і заступник О. Я. Мацюк.

Як вияв особливої вдячности за подаровані комп'ютери з друкарками, дирекція ЦДІА у Львові, користуючи з нагоди, що голова Інституту Суспільних Наук Академії Наук УССР, проф. Ярослав Ісаєвич, з дружиною Олею вибирались до Америки ними передали для В. Шумейко вже згадану козацьку булаву,а для М. Клячко й Е. Піддубчишин факсимільну копію грамоти, особливо реставровану, Берестейської унії. Передача, як вже згадано, святочно відбулась у бюрі Віри Шумейко, під час якої проф. Я. Ісаєвич виголосив коротке зворушливе слово.

Ця подія заслуговує на особливу увагу та признання для В. Шумейко за її велике зрозуміння до відродження України. Цей приклад варто наслідувати і в такий спосіб допомогти українським установам в Україні, не тільки у Львові, але й Харкові, Одесі, Києві та інших містах України.

Від політичних проблем до духовного відродження України

У неділю, 26-го липня, відбулася в приміщенні української православної церкви св. Володимира, заходом Товариства Допомоги Україні, зустріч громадянства Лос Анджелесу із гостем з України Євгеном Сверстюком.

Є. Сверстюк — це відомий в Україні і на Заході психолог, літературний критик, письменник, довголітній в'язень большевицької системи, голова Асоціяції Незалежної Творчої Інтелігенції, активний діяч Руху, патріот і взірцевий християнин.

На політичній шахівниці швидко міняється ситуація, — розпочав доповідь Є. Сверстюк. „Політичні системи, кордони держав міняються не збройним шляхом, а економічними умовами. Суверенітети націй здійснюються не так патріотичними зусиллями, як економічними фактами. Епіцентром тих змін є наша Батьківщина, де зараз наростає криза" — підкреслив прелегент. В українському народі зайшли великі психологічні зміни. Він відчув, що той шалений натиск темних сил на людину, від якого вона день і ніч тікала, зупинено. Наступило моральне звільнення. Народ почав святкувати, хоч і не дуже розуміє, що святкує. Вже можна було свобідно говорити про ідола червоного терору — Леніна. Люди, що народжені в християнстві, але стали атеїстами, соціялістами, знову стали фліртувати з великими істинами. Як блудні сини, вони почали повертатись до свого минулого, до батьківського джерела, яке дало їм першу віру і силу. Ці люди повернулись до старої істини, з якої починалась вічна наука: що людина є міріялом усіх речей, і що вона має незнищений потяг до абсолютів.

Матеріялістичну ідеологію XX століття зілюстрував прелегент прикладом із Св. Євангелії, де диявол запропонував Христові перемінити камінь на хліб. Найбільш завзято реалізувала цю пропозицію червона імперія, яка знехтувала елементарною істиною, що людина живе не тільки хлібом, але й Словом Господнім. Почали відкладати на другий плян те, що повинно бути перед усім і над усім. Церкви перетворювали на склади, іконами мостили підлогу. Запанувала формула ужитковости, утилітаризму, матеріялізму. Запобігали перед вождями і славили їх... Але враз усе зникло. На наших очах ідоли стали посміховищем, всі ефемерничі „цінності" упали. І ніхто не заплаче над ними. Однак, людина сьогодні не змінилась, твердив прелегент. „Вона все та сама, лише страшенно здрібніла внаслідок цих жахливих експериментів над людською душею". Сьогодні важко знайти людину, яка б дотримувалась високих моральних максим, яка б видушувала з себе раба і не діяла за законами конформізму.

„Ніколи людина не підніметься над собою, якщо вона буде керувати міркуваннями вигоди" — роздумував Є. Сверстюк. Це буде ледачий учень, професор, політик. „Ми переживаємо кризу людини і на Заході, і у нас. Але мимо всіх вад виховання і духовної деградації суспільства Заходу, ми не можемо порівнюватись з Заходом, де кожна людина може розпоряджатись собою, може бути паном у своїй сім'ї і нікого не боїться". У нас було полювання на людину, штучний добір за найгіршою ознакою" — сказав прелегент. Але життя диктує свої закони, які не є писані людиною. Завдяки животворчій енергії, закладеній в кожну істоту відбувається відродження.

Прелегент подав декілька епізодів із процесу відродження, яке він назвав великим чудом. 10 років тому ніхто не подумав би, що знайдуться люди, які покинуть червоний прапор, що знайдуться священики і люди почнуть ходити до церкви. Ніхто вже не захищає комунізму! Одначе люди відчувають, що забракло виховання, батьківської школи. Важко зрозуміти, що далі є ще деякі інтелектуали, які не хочуть позбутись партійних квитків. Навіть є ще люди, які вступають в партію. Ці люди нікому не потрібні, хоч вони думають, що ними хтось зацікавиться. В цілому процес відродження іде шляхом динамічної еволюції всупереч усім психологічним і політичним перешкодам.

В дискусійній частині зустрічі порушено проблеми, які відносяться до осіб Л. Кравчука, В. Щербицького, П. Шелеста, до проблеми українізації і т. д. Є. Сверстюк відповідав: Кравчука люди не люблять і тому йому не довіряють. Щербицький і Шелест — це малодушні люди, які будували пам'ятники своєму панові з канчуком. В українізації перешкоджає КҐБ, яке інфільтрувало структури української мови.

На закінчення прелегент зазначив, що екологічні і економічні проблеми будуть розв'язані поза Москвою. „Революції у нас ніхто не хоче", — підкреслив прелегент, але тиск мусить бути, тиск опертий на практичних силах. „З противником треба боротися не тією зброєю, яка є у нього, але тією, якої він не має і не буде мати", — закінчив свою доповідь Євген Сверстюк.

Модератор зустрічі Ігор Лесик подякував шановному прелегентові за його змістовний і дійсно інформативний виступ.

Ігор Лесик

Приклад, гідний наслідування

На північному заході ЗСА, у Сієтлі, відбуваються на весні чи не найбільші в Америці фестивалі, в яких беруть активну участь також українці. Цей фестиваль відвідує приблизно 200,000 людей. Він є поділений на 10 окремих центрів з 20-ма сценами.

Минулого року активну участь у фестивалі взяли бандуристи Юліян Китастий і Віктор Мішалов, а також місцевий гурток бандуристів. Бандура, звичайно, притягає найбільше глядачів.

Весільна фотографія Роя Торлі та Джовн Ґаустад.

Рой Торлі до тої міри захопився українським народним інструментом, що в Сан Франсіско записався на курс гри на бандурі, який давав проф. Віктор Китастий.

Хто є Рой Торлі ? Він грає на різних інструментах: домрі, хорватській тамбуріці, румунській кобзі, струнному басі, мандоліні, клясичній ґітарі. Живе в Юта, де в університеті викладає гру на народних інструментах східньої Европи, а тепер також на бандурі.

Дружина його, Джовн Ґаустад, яка походить з Швеції, почала вивчати вокал в 1969 році — італійську манеру співу, а в 1973-му — слов'янську. Пісні вона виконує 16-ма мовами. Надзвичайно полюбила українські історичні і народні пісні. Цього року у виступах постійно включає їх у свою програму.

Обоє вони полюбили українську народну ношу до тої міри, що коли вінчалися, то шлюб брали в українському народному строї.

Ми мусимо бути горді за наш талановитий нарід, який виплекав неповторні зразки музичної культури. Наша пісня, а зокрема бандура, полонять серця людей різних національностей усього світу. В тому, мабуть, найбільше мали нагоду переконатись бандуристи. Мистецтво не знає кордонів.

Мені здається, що якби телебачення приділяло стільки уваги і часу пропаганді народної музики, як естраді, то наша молодь не була б захоплена чужорідною ритмомузикою, не попадала б в тенета „масової культури". А це ніщо інше, як ідейно-психологічна аґресія, мета якої — нав'язати хибні цінності, потяг до розваг, але на бездухових засадах. На жаль, серед нашої молоді ця „масова культура" пустила коріння. В масовій культурі легко живеться вульгарності. Захоплення хрипкою естрадою не створювало б проблеми, якби ми серйозно дбали про музично-естетичне виховання наших дітей.

Мене одне турбує, що наша молодь, виступаючи на фестивалях, концертах, завжди спішить якнайскорше переодягнутися.

Приклад молодої американської пари, яка взяла шлюб в українському строї, повинен навчити нашу молодь не соромитися свого.

Микола Чорний

В Бразилії вшановано пам'ять С. Петлюри

Заходами Представництва на Бразилію ДЦ УНР в екзилі відзначено 65-ту річницю смерти Отамана Симона Петлюри, який загинув 25-го травня 1926 року в Парижі на вулиці Расіна від куль большевицького агента. З цієї нагоди прохання відслужити панахиди вислано до 22-ох парафій Української Католицької Церкви, що разом начисляють 204 церков і каплиць і до 14 парафій Української Автокефальної Православної Церкви, розсіяних по цілій провінції Парана і також в сусідних провінціях Сао Пауло і Санта Катаріна.

Дня 26-го травня 1991 року, після 8-ої години ранку, відслужено Панахиду в українській католицькій катедрі св. Івана Хрестителя, яку відслужив парох о. Данило Козлінський. В своїй проповіді він хоч і коротко, але дуже гарно оповів про життя і боротьбу Симона Петлюри за визволення України. Юнаки з фольклорної групи „Полтава" в козацьких строях тримали під час Панахиди національні прапори України і Бразилії. Від Представництва був присутній його голова д-р Михайло Рубінець, а від Українсько-Бразилійської Центральної Репрезентації — Маріян Чайковський.

Того самого дня, після 10-ої години, відслужено Панахиду в Катедрі Української Автокефальної Православної Церкви св. Димитрія, яку відслужив парох о. Єремія Ференць. Під час Панахиди український національний прапор тримав інж. Олександер Чечко. Від Представництва були присутні Василь Чмир — референт зовнішніх справ, Ілярій Безручка — референт фінансових справ і Василь Каміненко — референт внутрішніх справ.

Також того самого дня, після 8-ої години вечора, відслужено Панахиду в українській католицькій церкві Різдва Божої Матері, яку відслужив о. Григорій. Біля вівтаря стояв український національний прапор. Від представництва були присутні д-р Михайло Рубінець голова Представництва, Режіна Шпак-Рубінець, секретарка Представництва, Ілярій Безручка, референт фінансових справ, і Іван Кіндра, член контрольної делеґатури.

Найбільший бразилійський щоденник „Газета до Пово", не тільки на місто Курітиба але й на цілу провінцію Парана, що від понеділка до суботи виходить на 36 сторінках, а в неділю — на подвійну кількість, в числі з 25-го травня на третій під великим заголовком „Українці відзначують смерть свого Вождя", помістив гарну статтю, починаючи: „Річниця смерти президента України Симона Петлюри, вбитого в Парижі, 25-го травня 1926 року, буде відзначена українцями цілого світу цієї суботи. В Курітибі українська громада також віддасть пошану президентові, одному з найзаслуженіших оборонців права волі і незалежности України". Інший, також поважний, бразилійський щоденник „О Естадо до Парана" з 1-го червня 1991 року на сторінці 6-ій помістив коротеньку нотатку під заголовком „Украіна".

Дня 26-го травня 1991 року парох о. Карло Мельницький, ЧСВВ, відслужив панахиду в самім місті Понта Гросса, а о. Володимир Пастух ЧСВВ, відслужив панахиди: 25-го травня в місцевості Байро дос Франса; 26-го травня — в місцевості на Фазендіні; і 9-го червня — в місцевості на Телемако Борба. Сердечна подяка для о. Мельницькому.

Заходами Представництва на Бразилію ДЦ УНР в екзилі, спільно з Хліборобсько-Освітнім Союзом і його відділами фолкльорна група „Барвінок", молодеча організація КЛЕМ, жіноча організація і Українсько-Бразилійський Клюб, 1-го червня в приміщенні Хліборобсько - Освітнього Союзу відбулася святочна академія в честь Отамана Симона Петлюри. Відкрив академію голова Представництва д-р Михайло Рубінець. Відтак виголосили доповіді про життя і боротьбу за волю України Отамана Симона Петлюри: в українській мові — Мірна Слав Кирилович Волошин, член управи української фолкльорної групи „Барвінок", а в португальській мові — Павло Ренато Мацюра, Голова Організації Молоді при Хліборобсько-Освітнім Союзі.

Ансамбль бандуристів під керівництвом маестра Івана Бойка виконав стрілецьку пісню „Розпрощався козак", „Розпрощався козак", „Козаче, я тобі не вірю" і пісню „Віє вітер, віє буйний".

Д-р Рафаїл Семчишин (син), при акомпаньяменті на фортепіяні маестра Івана Вовка, виконав „Владико Неба і землі" з опери С. Гулака-Артемовського „Запорожець за Дунаєм".

Режіна Шпак-Рубінець, при власнім акомпаньяменті на бандурі, виконала „Зоре моя вечірняя" Я. Степового, і „Ой у полі могила", народну пісню в обробці Г. Китастого.

Інж. Олександер Чечко, при акомпаньяменті на фортепіяні маестра Івана Вовка, виконав „Ой зійди, ясний місяцю" в обробці Івана Вовка і „Любіть Україну" на слова Володимира Сосюри, музика Івана Вовка.

Український вокальний ансамбль під керівництвом маестра Івана Вовка виконав „Лелеченьки" Олександра Білаша, народну пісню „Ой Морозе, Морозенку" в обробці Івана Вовка, і „Боже Великий Єдиний" М. Лисенка.

Український мішаний хор фолкльорної групи „Барвінок" під керівництвом маестра Адама Барана виконав „Слава, слава Отамане" — М. Гайворонського, „Козака несуть" М. Леонтовича, і народну пісню „Ой на горі, на Маківці".

Василь Чмир, референт зовнішніх справ Представництва ДЦ УНР і Голови Українсько-Бразилійського Клюбу, закрив святочну академію дуже зворушливими словами, подякувавши всім присутнім, які вшанували великого сина України, що за її волю віддав своє життя.

Дня 15-го червня 1991 року заходами Представництва на Бразилію, Уряду Української Народньої Республіки в екзилі, спільно з Українським Релігійно-Культурним Центром „Полтава", Інститутом Катехитів при Українській Католицькій Катедрі св. Івана Хрестителя, Об'єднанням Прихильників ДЦ УНР, Товариством українських бандуристів і українською фолкльорною групою „Полтава", влаштовано другу святочну академію в честь Отамана Симона Петлюри.

Оркестра українського релігійно-культурного центру „Полтава" під керівництвом маестра Петра Кучми відіграла національні гимни Бразилії і України. Відтак голова Представництва на Бразилію ДЦ УНР відкрив святочну академію, привітавши пароха української католицької катедри св. Івана Хрестителя о. Данила Козлінського, представника Української Автокефальної Православної Церкви в Бразилії о. Єремія Ференця, голову Українсько-Бразилійської Центральної Репрезентації Маріяна Чайковського, голову Українсько-Бразилійського Клюбу Василя Чмирта і присутну українську громаду.

Про життя і боротьбу Отамана Симона Петлюри промовляли: в українській мові — Марія Ткачук, голова фолкльорної групи „Полтава", а в португальській мові — Андрея Кутчма — член управи фолкльорної групи „Полтава".

Група молодих бандуристів при центрі „Полтава" і група „Фіялка" під керівництвом катехитки Єлисавети Кривий виконали „Ясени" Я. Кривецького, „Бандуристе, орле сизий" на слова Т. Шевченка, народні пісні „Гей там на горі" і „О, Украіно".

Ансамбль бандуристів під керівництвом маестра Івана Бойка, д-р Рафаїл Семчишин (син) при акомпаньяменті на фортепіяні маестра Івана Вовка, Режіна Шпак-Рубінець при власнім акомпаньяменті на бандурі, інж. Олександер Чечко при акомпаньяменті на фортепіяні маестра Івана Вовка виконали цю саму програму, що й на святочній академії 1-го червня 1991 року.

Закрив академію Левко Давибіда — диригент мішаного катедрального хору. Кінцеве слово забрав Маріян Чайковський, голова Українсько - Бразилійської Центральної Репрезентації, який в імені української громади в Бразилії подякував всім учасникам академії і всім присутнім, що так чисельно віддали честь незабутньому державному діячеві, організаторові українських збройних сил, головному Отаманові військ УНР і Голові Директорії УНР Симонові Петлюрі.

Н.Н.

Сестра Модеста упокоїлась в Господі

Сестра Модеста (Марія Школник) заснула в Господі 11-го серпня на 83-му році життя, і на 65-му в Чині св. Василія Великого. Родом з Сиракюзів, Н. Й., була там членом парафії св. Івана Христителя.

Вчителювала і була директоркою школи-сиротинця і в Академії св. Василія. Працювала в сирітській друкарні 60 літ. Сорок літ була директоркою друкарні, де видавано „Місіонари" в двох мовах, та провадила книгарню. Короткий час була провінціяльною дорадницею,

Всі, що її знали, вважали її особою ласкавою, вирозумілою на їх потреби та відданою своїм обов'язкам. Повернула до матірного дому в червні 1990 року поважно хвора, де померла 11-го серпня 1991 року. Залишила в глибокому смутку своїх співсестер, С. Каллісту, ЧСВВ, та сестру Олену і сестрінку Йонну в Каліфорнії, кузинок Марію Анну Сісіяреллі і кревну Тересу Бортлі в Сиракюзах та братанка Стефана Школник в Меттідейл Н. Й.

Отець монс. М. Федорович, генеральний вікарій та інші отці відслужили парастас в год 7-ій вечора 13-го серпня. Отець С. Пинчак, капелян відслужив похоронну св. Літургій в каплиці, 14-го серпня о год. 10:30 рано. Тіло покійної С. Модести поховано на цвинтарі Сестер.

С. Сіроніма Роман

Е. Загачевський...

(Закінчення зі стор. 2)

його власних рисунків до текстів різних оповідань; зрештою, цей графічний текст виявив він в ілюстраціях до спогадів „Белярія, Ріміні, Англія" й у своїх декоративних роботах. Залишається хіба ще додати декілька слів до біографічної довідки письменника. Евстахій Загачевський одружений з Марією (з дому Коломиєць, з Херсонщини). Вони є батьками сина Ігоря, тепер в ранзі підполковника американської армії на військовому становищі в битві на Близькому Сході. Евстахій працював декоратором театральних та концертових сцен і заль при різних ювілейних нагодах у своїх громадах, в Англії (здебільш в Лондоні), заки з родиною перенісся до ЗСА, де й проживає досі в Рочестері, Н.Й., довгі роки працюючи в Компанії Біч-Нат. Сподіємось, що наш сімдесятрічний письменник — бард безсмертної стрілецької слави, і в дальшому втішатиметься міцним здоров'ям і життєвою снагою. Тож піднесімо тост у честь його повсякчасних ідейних трудів та небуденних творчих досягнень!

ПОВІДОМЛЕННЯ Адміністрації „Свободи"

ПОВІДОМЛЯЄМО ВСІ ОРГАНІЗАЦІЇ І ПООДИНОКІ ОСОБИ,

ЩО АДМІНІСТРАЦІЯ НЕ БУДЕ ПОМІЩУВАТИ ЖАДНИХ ОГОЛОШЕНЬ

якщо попередні рахунки

НЕ БУДУТЬ ВИРІВНЯНІ

Окремих листів у тій справі не будеться відписувати.

ВСІ РАХУНКИ МУСЯТЬ БУТИ ЗАПЛАЧЕНІ ДО 15 ДНІВ ВІД ДНЯ ПОЯВИ.

Роздуми...

(Закінчення зі стор. 2)

кою мукою воскресає рідне слово і власну історію?

І коли Президент ЗСА покладав квіти у трагічному Бабиному Яру, де згинули від терору гітлерівців і НКВД тисячі жидів, українців, поляків і росіян, чи думав він про зоологічний антисемітизм, який нині, мов примара нового Бабиного Яру, лякає і виганяє на еміґрацію жидів дикими оргіями „Пам'яті", сторінками не одної центральної газети чи журналу, і нових багатомільйонних московських видань програми сумно звісної „Чорної сотні"? Чи відомо Дж. Бушеві скільки зусиль витрачає ця сама „Пам'ять", щоб запустити своє чорне коріння на Україні, народ якої ніяк не хоче стати під антисемітські прапори? І тут би варто зазначити, що в той час, коли по землях царської Росії прокочувались страхітливі погроми, на заході України, в Галичині, яка до 1939 року не зазнала „щастя" московсько-імперських обіймів, ніколи не було жодного жидівського погрому.

Чи ж годиться Президентові, який в час свого головування в Сі-Ай-Ей напевно мав змогу дізнатися про хижацькі методи Москви — закликати нас, українців, які опинилися над проваллям власного забуття і повної руїни, — закликати нас знову добровільно задушити себе у сплетеному в Ново Оґарєво „оновленому" налигачі?

Ми хочемо і незалежности, і демократії — що популярно означає фактичне усунення Комуністичної партії від влади на всіх рівнях і вихід України із московської імперії — СССР. Ново-оґарєвський варіянт — це є надання большевицьким режимам в республіках статусу більш самостійних комуністичних „князівств" замість державної незалежности і демократичного устрою. Що ж так сховало істину від президента Дж. Буша? Невже він настільки піддався полону особистих приятельських стосунків з улюбленим большевиком Горбачовим, що ладен повірити, ніби центр і його маріонеткові філії в республіках, наскрізь комуністичні, можуть бути надійними політичними партнерами?! Думаю, довірливий, приязно наставлений до всього світу фармер може дозволити собі таку наївність, але Президент ЗСА? А може, перспектива появи на політично-економічній карті Европи незалежної і сильної України так розхвилювала і Коля, і Буша, що вони ладні власними руками і кровними грошами власних народів в нескінченість підтримувати немічну імперію, котра самою своєю природою, як конгломерат рас, формацій, релігій і психологічно-національних контрастів приречена на безнадійний ланцюг конфліктів, жебрацтво і пульсуючу агресивність. А якщо ще додати тотальну „большевицьку схізофренію" (В. Буковський), то справді варто б задуматись не одному президентові, канцлеру і королю, чи безпечним буде колинебудь світ, якщо його 1/6 частина є постійно діючим вулканом, який іноді трохи стихає від інєкцій нечуваних репресій проти власного народу.

Президент ЗСА запевнив нас, що він прагне допомагати і центрові, і республікам. Це означає, що президент Буш, підтримуючи центр, мусить підтримувати маріонеткові комуністичні режими в республіках, бо ті республіки, що справді вибрали шлях демократичних перетворень одночасно вибрали і гасло „Геть від Москви". Бо якщо Президент ЗСА буде підтримувати протилежні сторони, то із поборника стабілізації стане інспіратором нових конфліктів. Адже відомо, що неможливо знаходитись по обидвох сторонах барикади одночасно. І вже зовсім небезпечно перебігати з одного боку на другий під час бою...

Що ж, міт про демократизацію в Совєтському Союзі скінчився. Нині побутує нова дефініція процесів, що їх інспірує Центр: „Комуністична влада плюс омонізація всієї країни". Жаль, що президент Буш не був свідком подій у Тбілісі, Баку, Вільнюсі, Вірменії, Молдові, Києві, найновіших татарських погромів у відірваному від України Криму.

Якщо нині дзвонить дзвін по свободі десь далеко, жоден президент жодної держави не має права забувати, що завтра він може задзвонити і на їхньому „подвір'ї". Не треба забувати і того, що президенти приходять і відходять, а народи залишаються і через найтяжчі випробування таки виборюють собі волю і довіку з вдячністю згадуватимуть тих справді великих політичних мужів, які обстоювали ідеали свободи і демократії не лише у себе вдома.

ВІДІЙШЛИ
● ВІД НАС ●

МИХАЙЛО П. БІЛИЙ член УНС Відд. 147-го Т-ва ім. св. Михаїла в Аллентавн, Па. помер 12-го червня 1991 року на 80-му році життя. Нар. 1-го листопада 1910 року в Скалаті, Україна. Членом УНС став 1940 року. Залишив у смутку дружину Анну, дочок Барбару з мужем Дмитром Гуцалюком, мол. і Патрисю; сестру Анну Лавб; племінників — Юлію Кровсон і Реймонда. Похорон відбувся 14-го червня 1991 року на укр. прав. цвинтарі св. Марії у Вайтголл Тавншип, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Дженіс Мілінічик, секр.

ВАСИЛЬ ПАПУГА, член УНС Відд. 266-го ім. Івана Франка в Амстердамі, Н.Й. помер 10-го липня 1991 року на 87-му році життя. Нар. 1904 року в Збаражі, Україна. Членом УНС став 1938 року. Залишив у смутку дружину Ольгу, дочку Надію Туман з родиною і двох синів Роберта і Вільяма з родинами; 12 внуків і 4-ох правнуків та дальшу і ближчу родину в ЗСА і в Україні. Похорон відбувся 13-го липня 1991 року на цвинтарі св. Василія в Броадалвін, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Володимир Варшона, секр.

КАРПАТСЬКИЙ ЛЕЩЕТАРСЬКИЙ КЛЮБ в НЮ ЙОРКУ

влаштовує з доручення

УКРАЇНСЬКОЇ СПОРТОВОЇ ЦЕНТРАЛІ АМЕРИКИ І КАНАДИ

ТЕНІСОВІ та ПЛАВАЦЬКІ ЗМАГАННЯ на СОЮЗІВЦІ

в днях від 30-го серпня до 2-го вересня 1991 року
(LABOR DAY WEEKEND)

ТЕНІСОВІ ЗМАГАННЯ

ЗА ІНДИВІДУАЛЬНІ ПЕРШОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ СПОРТОВОЇ ЦЕНТРАЛІ

АМЕРИКИ і КАНАДИ на РІК 1991

і за чаші

УНСоюзу, Союзівки, Свободи, (в тому пропам'ятна чаша інж. Б. Рака, д-ра В. Гука і Я. Рубля), Українського Тижневика і п-ні Марії Душник

та грошові нагороди
в поодинокій грі:

ЖІНОК і ЖІНОК (35 р. і вище), ЧОЛОВІКІВ, мол., СЕНЬЙОРІВ (35-44), СЕНЬЙОРІВ (45 і 55), ЮНАЧОК, ЮНАКІВ (18, 16, 14, 12 і нижче р.).

Зголошення до змагань враз із вписовим по $15.00 приймає:

MR. GEORGE SAWCHAK
7828 Frontenac, Philadelphia, Pa. 19111

до 22-го серпня 1991 р. Зголошення одержані після 22-го серпня не будуть взяті до уваги турніровою комісією.

ТУРНІРОВА КОМІСІЯ:

Р. Ракочий, ст., З. Снилик, Ю. Савчак, д-р З. Матківський, Ю. Попель.

ПОРЯДОК ЗМАГАНЬ:

П'ятниця, 30-го серпня — год. 1-ша по пол. на Союзівці: елімінаційна рунда чоловіків. Змагуни, які мусять змагатися в цій рунді одержать окремі повідомлення від проводу турніру **до суботи, 24-го серпня.**

Субота, 31-го серпня — год. 8:30 ранку на Союзівці:
чоловіки і сеньйори 35 р. і 45 р.;
год. 1-ша — юнаки, юначки і жінки;
год. 3-тя — сеньйори 55 р.

Час та місце дальших змагань назначить провідник змагань Ю. Савчак.

Змагуни групи чоловіків, вильосовані до елімінаційної рунди на п'ятницю, які не зможуть приїхати в цей день, як рівнож ті, що відпадуть в елімінаційних, можуть змагатися в в групі переможених.

З уваги на короткий час турніру та велике число учасників, змагуни можуть голоситись тільки до одної конкуренції, яку зазначать точно на **реєстраційнім листку.**

У змаганнях можуть брати участь змагуни (-ки), яких Т-ва є членами УСЦАК

РЕЄСТРАЦІЙНИЙ ЛИСТОК — ДЛЯ ТЕНІСУ ТІЛЬКИ

Просимо витяти та вислати разом з оплатою $15.00
(Зголошення без вписового не приймається)

....
1. Ім'я і прізвище
....
2. Адреса (по-англійськи)
....
3. Телефон
....
4. Дата народження
....
5. Конкуренція та група в якій змагун хоче брати участь
....
6. Клюбова приналежність

Чеки виставляти на: KLK, American Ukrainian Sports Club

ПЛАВАЦЬКІ ЗМАГАННЯ

Субота, 31-го серпня, о год. 10:30 вранці

за ІНДИВІДУАЛЬНІ ПЕРШЕНСТВА УСЦАК та ТРОФЕЇ І НАГОРОДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ у слідуючих конкуренціях для дівчат і хлопців:

Хлопці/Мужчини: Число конкуренції	Вік	ІНДИВІДУАЛЬНІ	Дівчата/Жінки: Вік	Число конкуренції
1	13/14	100 м. змінний	13/14	2
3	15 і вище	100 м. змінний	15 і вище	4
5	10 і нижче	25 м. довільний	10 і нижче	6
7	11/12	25 м. довільний	11/12	8
9	13/14	50 м. довільний	13/14	10
11	15 і вище	50 м. довільний	15 і вище	12
13	10 і нижче	50 м. довільний	10 і нижче	14
15	11/12	50 м. довільний	11/12	16
17	13/14	50 м. горілиць	13/14	18
19	15 і вище	50 м. горілиць	15 і вище	20
21	10 і нижче	25 м. горілиць	10 і нижче	22
23	11/12	25 м. горілиць	11/12	24
25	13/14	50 м. грудний	13/14	26
27	15 і вище	50 м. грудний	15 і вище	28
29	10 і нижче	25 м. грудний	10 і нижче	30
31	11/12	25 м. грудний	11/12	32
33	13/14	100 м. довільний	13/14	34
35	15 і вище	100 м. довільний	15 і вище	36
37	10 і нижче	25 м. метелик	10 і нижче	38
39	11/12	25 м. метелик	11/12	40
41	13/14	50 м. метелик	13/14	42
43	15 і вище	50 м. метелик	15 і вище	44
		ГІНЦІ		
45	10 і нижче	4 x 25 м. довільний	10 і нижче	46
47	11/12	4 x 25 м. довільний	11/12	48
49	13/14	4 x 50 м. довільний	13/14	50
51	15 і вище	4 x 50 м. змінний	15 і вище	52

Змагуни (-ки) можуть брати участь в трьох індивідуальних конкуренціях і один раз в гінцях. Гінці будуть устійнені клюбовими тренерами або представниками.

РЕЧЕНЕЦЬ ЗГОЛОШЕННЯ: **до 17-го серпня 1991 року.** Реєстрації над басейном НЕ ВІДБУДЕТЬСЯ. Вписове виносить 10 дол. від змагуна (-ки).

КАРТА ЗГОЛОШЕННЯ

....
Ім'я, прізвище: (по-англійськи)
....
(по-українськи)
....
Адреса
.... Зіп Ковд ....
Телефон: (..........) .... Вік: ....
Хлопець .... Дівчина ....
....
Клюб/Молодеча організація
Конкуренція .... Час ....
Конкуренція .... Час ....
Конкуренція .... Час ....
....

Просимо вислати карту зголошення разом з вписовим (чек виписаний на "Ukrainian Sports Federation") до:

„Чорноморська Січ"
Maria Bokalo
742 Linden Avenue
Rahway, N.J. 07065
(908) 382-2223

Спілка Української Молоді
Olena Halkowycz
94 Fycke Lane
Teaneck, N.J. 07666
(201) 692-1471

„Тризуб"
Taras Midzak
1135 Mill Creek Road
Southampton, PA 18966
(215) 322-7581

Пласт/Неприналежні
Eugene Zyblikewycz
11 Old Colony Lane
Marlton, N.J. 08053
(609) 983-0621